

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 189/2023 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen eduskunnan asemasta hyväksyttävässä muutoksia Maailman terveysjärjestön kansainvälisiin terveys­säännöksiin

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Juha Mäenpään /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 189/2023 vp:

Tulevatko WHO:n yleiskokouksessa toukokuussa 2024 hyväksyttävät mittavat IHR-muutokset eduskunnan käsittelyyn vai tulevatko nämä muutokset kansallisella tasolla voimaan STM:n esittelystä tasavallan presidentin hyväksynnällä, kuten kävi edellisille IHR-muutoksille 2.11.2023,

miten ja missä vaiheessa eduskunta voi muodostaa kantansa ja vaikuttaa IHR-muutoksiin, jotka menevät hyväksyttäväksi WHO:n yleiskokoukselle toukokuussa 2024 ja

tulevatko nämä seuraavat IHR-muutokset eduskunnan hyväksyttäväksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Maailman terveysjärjestö WHO:n kansainvälinen terveys­säännöstö 2005 (SopS 50 ja 51/2007, jäljempänä IHR) on WHO:n puitteissa tehty kansainvälinen sopimus, joka on saatettu voimaan perustuslain 8 luvun mukaisesti ja se tullut voimaan 15.6.2007. WHO:n yleiskokous hyväksyi toukokuussa 2022 IHR:n artikloihin muutoksia. Muutokset olivat teknisiä määräaikoja koskevia muutoksia, eivätkä ne sisällä eduskunnan toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Tasavallan presidentti päätti muutosten hyväksymisestä 2.11.2023.

IHR:ää muutettaessa käytetään IHR 55 ja 59 artiklan sekä WHO:n perussäännön (SopS 25 ja 26/1948) 22 artiklan mukaisesti niin sanottua opting out -menettelyä. Menettelyssä tehtävät sopimusmuutokset käsitellään kansallisesti perustuslain 8 luvun mukaisessa menettelyssä. Perustuslain 8 luvussa 94 § 1 momentissa säädetään, että eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai ovat muutoin merkitykseltään huomattavia taikka vaativat perustuslain mukaan muusta syystä eduskunnan hyväksymisen. Lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset saatetaan kansallisesti voimaan eduskunnan hyväksymällä lailla, ja muut määräykset saatettaisiin voimaan valtioneuvoston

asetuksella. Kansalliset menettelyt tulisi pyrkiä saattamaan päätökseen sillä hetkellä voimassa olevan IHR:n 59 artiklan mukaisen määräajan kuluessa.

WHO:n yleiskokous päätti toukokuussa 2022 IHR:n vahvistamista koskevien neuvotteluiden käynnistämisestä ja hallitustenvälisen työryhmän perustamisesta neuvotteluita varten. Hallitustenvälinen työryhmä on käsitellyt muutosehdotuksia useisiin IHR:n artikloihin. Keskusteluiden pohjalta puheenjohtajisto laatii ehdotuksia artikloista marras- ja joulukuun aikana. Neuvottelut jatkuvat 7.–8.12.2023 sekä helmi- ja huhtikuussa 2024.

IHR:ään neuvoteltavat muutokset tulisivat alustavan arvion mukaan sisältämään pääosin jäsenvaltioiden, mutta myös EU:n toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Euroopan unionin neuvosto valtuutti 3.3.2022 Euroopan komission neuvottelemaan IHR:n muutoksista siltä osin kuin ne kuuluvat unionin toimivaltaan. EU pyrkii esiintymään yhtenäisesti neuvotteluissa ja neuvottelukantoja koordinoidaan EU:ssa. Suomi osallistuu aktiivisesti EU:n kannanmuodostukseen.

Eduskunnalle on annettu tietoja neuvotteluiden eri vaiheissa ja eduskunta osallistuu Suomen kannanmuodostukseen perustuslain 96 ja 97 § mukaisesti (E 57/2021 vp, EJ 14/2021 vp, EJ 8/2022 vp, U 122/2022 vp). Valmisteilla on U-jatkokirjelmä, jonka myötä eduskunnalla on mahdollisuus ottaa kantaa IHR:n muutosehdotuksiin.

Alustavan arvion mukaan IHR:n hyväksymiseksi vaadittaisiin eduskunnan hyväksyntä, jonka jälkeen tasavallan presidentti päättäisi muutosten hyväksymisestä, mutta lopullinen arvio voidaan tehdä vasta, kun neuvottelut on saatu päätökseen.

Helsingissä 29.11.2023

Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen